KORUPCIJAS NOVĒRŠANAS

UN APKAROŠANAS BIROJA

JAUNAIS PĀRRAUDZĪBAS MODELIS

NEATKARĪBAS
UN ATBILDĪBAS STIPRINĀŠANAI

Valsts kancelejas vadītā darba grupa piedāvā KNAB jaunu pārraudzības modeli (likumprojektu), kas vērsts uz KNAB neatkarības un atbildības stiprināšanu atbilstoši starptautiskajiem standartiem.

ESAO

(Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija)

REKOMENDĀCIJAS

1

Tādām iestādēm kā KNAB, kas pilda gan prevencijas, gan represīvās funkcijas, ir nepieciešams visaugstākais neatkarības līmenis. Darbības neatkarību līdzsvaro caurskatāms un visaptverošs atbildības mehānisms.

2

Pretkorupcijas iestādes neatkarība nozīmē politisko neitralitāti – pretkorupcijas iestāde ir maksimāli pasargāta no politiskās iejaukšanās, tā nedrīkst būt politiska.

3

Svarīga ir KNAB strukturālā un darbības autonomija, skaidrs un nepārprotams iestādes normatīvais regulējums, kā arī caurskatāma iestādes vadītāja iecelšana amatā un atbrīvošana no tā līdzās efektīvai cilvēkresursu pārvaldībai un iekšējai kontrolei.

4

Pretkorupcijas iestādes iekļaušana stingri reglamentētā un spēka struktūrām raksturīgā sistēmā var radīt ļaunprātīgas un nepamatotas iejaukšanās riskus.

5

Jānodrošina pretkorupcijas struktūras budžeta plānošanas un finanšu piešķiršanas neatkarīgas sistēmas darbība, kā arī neatkarīga politisko partiju finansēšanas kontrole.

KNAB

PĀRRAUDZĪBAS MODELIS

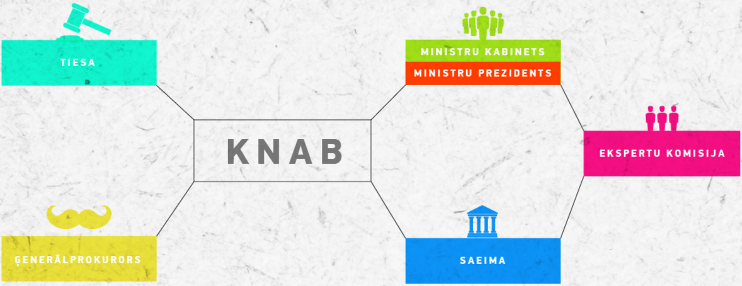

KNAB

TIESA

ĢENERĀLPROKURORS

MINISTRU KABINETS

MINISTRU PREZIDENTS

EKSPERTU KOMISIJA

SAEIMA

KNAB PĀRRAUDZĪBAS MODEĻU SALĪDZINĀJUMS

MINISTRU PREZIDENTS

(skaidri definēta Ministru prezidenta loma KNAB pārraudzībā)

KAS MAINĪSIES?

VECAIS
MODELIS

JAUNAIS
MODELIS

Ministru prezidenta pārraudzība pār KNAB uz Ministru kabineta noteikumu pamata	Ministru prezidenta pārraudzība pār KNAB uz likuma pamata
Neskaidrs pārraudzības apjoms, t. sk. attiecībā uz tiesībām iejaukties KNAB funkciju izpildē un iekšējā organizācijā	Skaidra institucionālā pārraudzība. Ministru prezidents pārraudzīs administratīvās vadības funkcijas (piemēram, atvaļinājuma piešķiršana, mēnešalga noteikšana), neiejaucoties KNAB funkciju izpildē un iekšējā darba organizācijā
Nav skaidra regulējuma Ministru prezidenta disciplinārajai varai pār KNAB priekšnieku	Ministru prezidentam nav disciplinārās varas pār KNAB priekšnieku
Ministru prezidents vērtē KNAB priekšnieka darba izpildi	Ministru prezidents nevērtē darba izpildi. KNAB priekšnieka darbību Ministru kabinetā un Saeimā vērtē pēc tā, cik efektīvi darbojies KNAB un kādi bijuši tā rezultāti. Ministru prezidents piedalās un var izteikt savu viedokli Saeimas sēdē. Ja tiek konstatēts, ka KNAB darbība nav pietiekami efektīva, Saeima, Ministru kabinets, Ministru prezidents vai ģenerālprokurors lūdz kompetentas un politiski neitrālas komisijas atzinumu
Atbilstoši valsts pārvaldes iekārtas likumam Ministru prezidents atceļ KNAB priekšnieka pārvaldes lēmumu	Ministru prezidents uzdod KNAB priekšniekam labot situāciju. Ja KNAB priekšnieks nepiekrīt labot situāciju, var lūgt komisiju iesniegt atzinumu Ministru kabinetam. Ministru kabinets pieņem gala lēmumu attiecīgajā pārvaldes jautājumā
Ministru prezidents saskaņo KNAB iekšējo normatīvo aktu projektus	KNAB priekšnieks bez īpaša saskaņojuma ar Ministru prezidentu izdod iekšējos normatīvos aktus

MINISTRU KABINETS

(konkrēti definēta Ministru kabineta pārraudzība)

KAS MAINĪSIES?

VECAIS MODELIS	JAUNAIS MODELIS
Ja ir pamatojums, Ministru prezidents var ierosināt komisijai izvērtēt likumā noteiktos iemeslus KNAB priekšnieka atbrīvošanai no amata un Ministru prezidents lemj par turpmāku jautājumu virzību. Ministru prezidents var virzīt jautājumu par KNAB priekšnieka atbrīvošanu no amata Ministru kabineta sēdē. Ministru kabinets pieņem lēmumu ieteikt Saeimai atbrīvot KNAB priekšnieku no amata	Ja ir pamatojums, Ministru prezidents vai Ministru kabinets rosinās komisijai izvērtēt likumā noteiktos iemeslus KNAB priekšnieka atbrīvošanai no amata un komisija sniegs atzinumu jau uzreiz Saeimai, kura pieņems lēmumu
Ministru kabinets pieņem zināšanai KNAB darbības pārskatu. Tas nozīmē, ka Ministru kabinets varēja neizskatīt pārskatu	Ministru kabinets izvērtē KNAB priekšnieka iesniegto KNAB darbības pārskatu. KNAB darbības pārskats tiek uzklausīts Ministru kabineta sēdē un tiek ņemta vērā KNAB darbības efektivitāte vai neefektivitāte. Ja KNAB darbība tiek atzīta par neefektīvu, Ministru kabinets varēs, piemēram, ierosināt sasaukt likumā paredzēto komisiju izvērtēt KNAB priekšnieka darbību

SAEIMA

(pieaug parlamenta loma KNAB uzraudzībā)

KAS MAINĪSIES?

VECAIS
MODELIS

Saeimas atbildīgā komisija uzklausa KNAB par tās darbību.
Šobrīd KNAB priekšnieka ziņojumu uzklausa Saeimas komisija, taču nekāda turpmāka rīcība, ja darbība ir bijusi neefektīva saskaņā ar likumu, neseko

JAUNAIS
MODELIS

Saeima izskata un izvērtē KNAB darbības pārskatu. KNAB priekšnieka ziņojumu uzklausa Saeimas sēdē, kur deputāti var uzdod jautājumus, kā arī, konstatējot KNAB darbības neefektivitāti, lemj par rīcību

EKSPERTU KOMISIJA

(pieaug komisijas loma KNAB uzraudzībā)

KAS MAINĪSIES?

VECAIS MODELIS	JAUNAIS MODELIS
Divas komisijas, kuras izveido Ministru kabinets	Viena komisija, kuras sastāvs noteikts likumā. Pieaug komisijas loma, tādējādi nodrošinot politisko neitralitāti. (Valsts kanceleja, ģenerālprokurors, Drošības policija, Satversmes aizsardzības birojs, Augstākā tiesa)
1)viena komisija sniedz atzinumus par pretendentiem uz KNAB priekšnieka amatu, un Ministru kabinets nodod tos Saeimai (Valsts kanceleja, ģenerālprokurors, Drošības policija, Satversmes aizsardzības birojs, Augstākā tiesa); 2)otra komisija sniedz Ministru prezidentam atzinumu par KNAB priekšnieka atbrīvošanas no amata pamatotību (ģenerālprokurors, Drošības policija, Satversmes aizsardzības birojs, ministrs, Saeimas Nacionālās drošības komisijas priekšsēdētājs)	Komisija sniedz kompetentu un nepolitisku atzinumu: 1)Ministru kabinetam par pretendentiem uz KNAB priekšnieka amatu. Ministru kabinets iesaka Saeimai kandidatūru iecelšanai KNAB priekšnieka amatā. 2)Saeimai par KNAB priekšnieka darbības uzraudzību, t.sk. atbrīvošanas no amata ierosinājuma pamatotību

ĢENERĀLPROKURORS

KAS MAINĪSIES?

VECAIS
MODELIS

Vada komisiju par KNAB priekšnieka atbrīvošanu no amata un piedalās otrā komisijā KNAB priekšnieka amata kandidātu atlasē

JAUNAIS
MODELIS

Ierosina sasaukt komisiju un pauž viedokli Ministru kabinetā un Saeimā par KNAB darbības pārskatu

TIESA

(skaidri definēta KNAB jautājumu piekritība tiesām)

KAS MAINĪSIES?

VECAIS
MODELIS

Nav skaidri atrunāts, kurā tiesā konkrētos gadījumos jāvēršas:

1)nav skaidri noteikts, kurā tiesā jāvēršas, lai pārsūdzētu KNAB priekšnieka lēmumu par disciplinārsodīšanu;

2)darbinieku atbrīvošana no amata (darbinieki darba strīdos nepamatoti vēršas pie Ministru prezidenta)

JAUNAIS
MODELIS

Turpmāk ir skaidra tiesu piekritība:

Lai pārsūdzētu KNAB priekšnieka
administratīvo aktu,
lēmumu par amatpersonu un darbinieku
atbrīvošanu no amata
(darbinieku disciplinārās sodīšanas lēmums),
jāvēršas administratīvajā tiesā

LIKUMPROJEKTA IZSTRĀDĒ

PIEDALĪJĀS:

- VALSTS KANCELEJA
- KORUPCIJAS NOVĒRŠANAS UN APKAROŠANAS BIROJS
- FINANŠU MINISTRIJA
- TIESLIETU MINISTRIJA
- ĢENERĀLPROKURATŪRA
- AUGSTĀKĀ TIESA
- SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU "DELNA"

©Valsts kanceleja 2015